

ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИЙ КАПІТАЛ В СТРУКТУРІ КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

Гончаренко А. С., аспірант, Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця

Результат і ефективність діяльності підприємства залежать від того, наскільки раціонально використовується капітал. Дотримуючи певні пропорції власного і позикового капіталу, можна забезпечити необхідний рівень фінансової незалежності, рентабельності, а також максимізувати ринкову вартість підприємства.

Можна відзначити три підходи до трактування поняття "капітал". У класичній політекономії воно поєднувало два аспекти: власність як контроль над чинниками виробництва та право на отримання майбутнього доходу. У марксистській політекономії капітал розглядається як відносини власності й контролю над засобами виробництва з класових позицій. Неокласична теорія пов'язує поняття "капітал" із здатністю приносити дохід.

Узагальненим підходом до визначення поняття капіталу може бути наступний. Капітал – це економічна категорія для позначення адекватної певному станові суспільства системи відносин між економічними агентами з приводу виробництва, розповсюдження та використання будь-яких ресурсів (матеріальних, фінансових, інформаційних, соціальних), залучених до системи соціально орієнтованої економіки змішаного типу, сформованих і розвинутих у результаті інвестування, використовуваних в економічній діяльності в процесі відтворення благ і послуг, сприяючих отриманню доходів, зростанню ефективності праці, якості життя, задоволенню інтересів свого власника, відтворенню гармонії людини та природи, а також доданої вартості.

Сучасний етап розвитку економіки вимагає досліджувати капітал підприємства, враховуючи всі його складові.

Узагальнюючі існуючі в зарубіжній та вітчизняній науці положення, маємо, що структура капіталу є співвідношенням речової, фінансової та інтелектуальної його складових, сформованим незалежно від типу власності та способу використання у виробничому процесі, що дозволяє підприємству досягати визначених цілей: підвищення вартості, збільшення показників ефективності його діяльності, зростання рівня прибутковості тощо.

За результатами проведених досліджень було побудовано структуру сукупного капіталу підприємства (рис. 1).

Висока роль структури капіталу в економічному розвитку підприємств та забезпеченні інтересів держави, власників та персоналу, визначає її як головний об'єкт управління підприємством. Вона визначає багато аспектів фінансової, виробничої, операційної та інвестиційної діяльності суб'єктів підприємництва й здійснює безпосередній вплив на кінцеві результати їх діяльності. При цьому слід зазначити, що саме інтелектуальна форма капіталу в сучасних умовах є основним фактором, розвиток і використання якого можна здійснювати постійно та нескінченно, при цьому не вичерпуючи ресурси, а навпаки

поповнюючи їх. Це стає можливим, тому що основним ресурсом інтелектуальної форми капіталу є людина. Для українських підприємств актуальним є дослідження ролі й впливу інтелектуального капіталу на ефективність їх господарської діяльності, що потребує детального розгляду його сутності та структури.

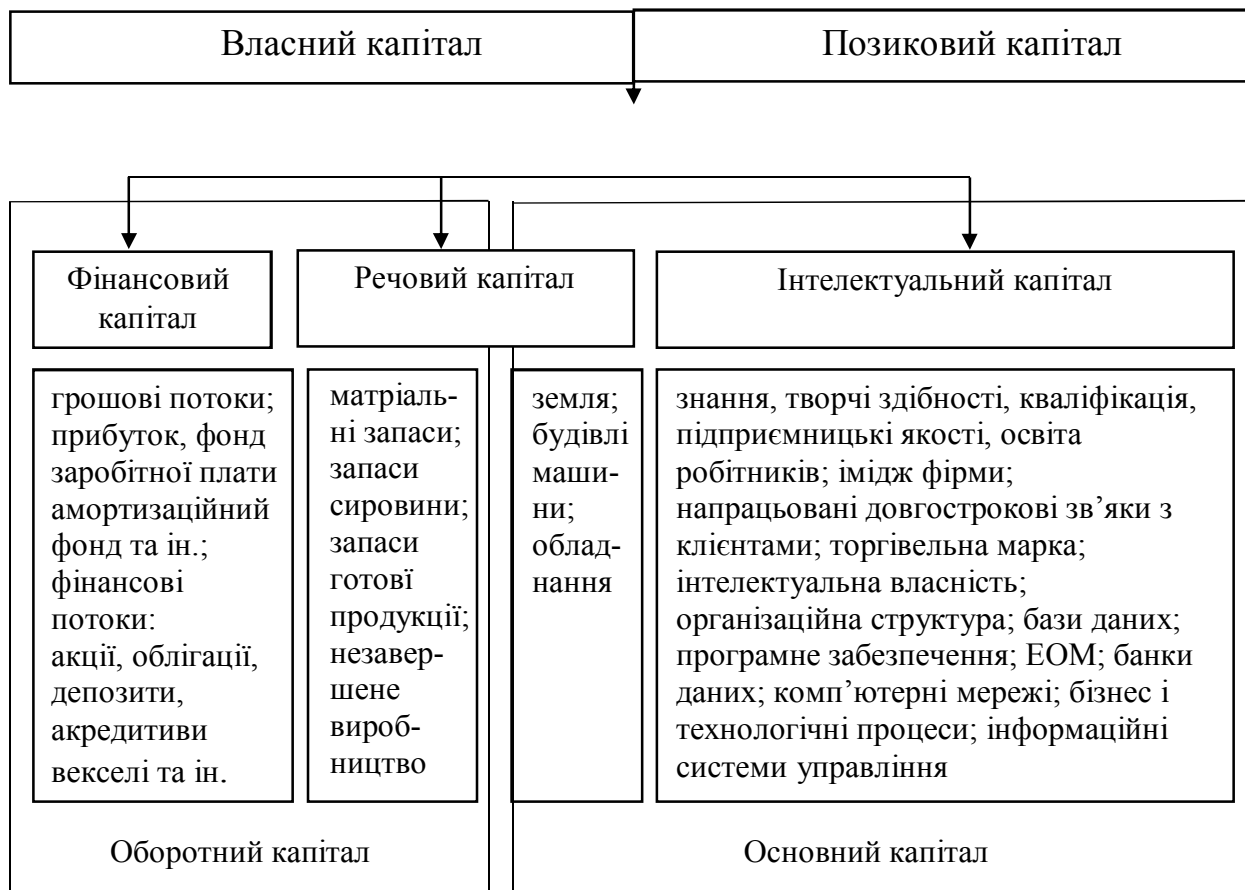

Рис. 1. Структура капіталу підприємства

Висока роль структури капіталу в економічному розвитку підприємств та забезпеченні інтересів держави, власників та персоналу, визначає її як головний об'єкт управління підприємством. Вона визначає багато аспектів фінансової, виробничої, операційної та інвестиційної діяльності суб'єктів підприємництва й здійснює безпосередній вплив на кінцеві результати їх діяльності. При цьому слід зазначити, що саме інтелектуальна форма капіталу в сучасних умовах є основним фактором, розвиток і використання якого можна здійснювати постійно та нескінченно, при цьому не вичерпуючи ресурси, а навпаки поповнюючи їх. Це стає можливим, тому що основним ресурсом інтелектуальної форми капіталу є людина. Для українських підприємств актуальним є дослідження ролі й впливу інтелектуального капіталу на ефективність їх господарської діяльності, що потребує детального розгляду його сутності та структури.

М. Армстронг в упорядкуванні капіталів ставив на вищий рівень ієрархії саме інтелектуальний капітал [1]. Він є провідним капіталом і складає підґрунтя

будь-якого підприємства на сучасному етапі розвитку. Саме цей капітал задає темп та характер продуктивних і процесних інновацій, реалізація яких створює конкурентні переваги підприємства на ринку. Адже сьогодні не стільки матеріальні запаси формують капітал підприємства, не основні фонди, а інформація та знання.

Системне дослідження інтелектуального капіталу сьогодні набуває все більшої актуальності для реформування української економіки й розробки соціально-економічної політики стимулювання економічного зростання і разом із тим характеризується відносною новизною, що в сукупності обумовлює необхідність поглиблення теоретичного та методичного опрацювання проблеми. Віддаючи належне досягненням, які мають місце в дослідженні інтелектуального капіталу, слід зауважити, що для їх розвитку та впровадження у практику управління вітчизняних підприємств необхідно систематизувати й узагальнити підходи різних авторів, уточнити зміст, призначення, функції, визначити сферу та умови використання цієї категорії і суспільного явища.

Список використаних джерел:

1. Армстронг М. Практика управления человеческими ресурсами / М. Армстронг ; пер. с англ. под ред. С. К. Мордвинова. – СПб. : Питер, 2004. – 832 с.
2. Бланк И. А. Управление активами и капиталом предприятия / И. А. Бланк. – Киев : Ника-Центр ; Эльга, 2003 – 448 с.
3. Журавльова І. В. Теоретико-методологічні основи управління формуванням структури капіталу підприємства з урахуванням інтелектуальної складової : монографія / І. В. Журавльова, І. Л. Латишева ; за заг. ред. канд. екон. наук, доцента Журавльової І. В. – Харків : Вид. ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2013. – 408 с. (Укр. мов.)

ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ У СФЕРІ ТУРИСТИЧНОГО БІЗНЕСУ

Долина І. В., канд. екон. наук, професор; Ілляшенко С. М., доктор екон. наук, професор; Маслак М. В., канд. екон. наук, доцент; Глізнуца М. Ю., канд. екон. наук, доцент; Івченко М. О., студентка, Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»

Туризм є важливим джерелом податкового доходу для держав усього світу. Оподаткування туризму має істотний вплив на загальний добробут країни, тому він здається порятунком для урядів, які зіштовхуються з бюджетними обмеженнями і дефіцитом. Міжнародний туризм виступає як головне джерело надходжень іноземної валюти. Дохід, отриманий від оподаткування туризму, може використовуватися на забезпечення суспільних благ, таких як поліпшення умов комунального обслуговування. З іншого боку, податки на туризм дуже істотні, тому підприємства туристичної галузі, міжнародні організації і споживачі туристичних послуг наполягають на скороченні кількості податків у туризмі і зменшенні ставок оподаткування [3].